

Zrelé plody identity

Naša identita sa utvára neustále – na začiatku, v priebehu i na konci života. Cieľom tejto cesty je spočinutie našej krehkej identity v identite Božej.

08.12.2021

Kto ste?... Pri prijímacom pohovore, letiskovej kontrole, surfovaní na internete a pri mnohých ďalších príležitostiach od nás vyžadujú osobné údaje. Je ľahké poskytnúť informácie, ako sú naše meno, dátum narodenia, zamestnanie, občianstvo, výška, váha a farba očí... Dokonca

vieme vymenovať aj niektoré svoje vlastnosti a schopnosti: či som dobrý alebo zlý v športe, či mám sklon priberať, či som obratný alebo nemotorný, optimistický či pesimistický, hanblivý alebo extrovert. Nie je však pravda, že napriek všetkému sme ešte stále neodpovedali na otázku: *Kto skutočne som?*

V počiatočných textoch o formácii osobnosti sme sa presvedčili o tom, že zrelý kresťan má vznešený, jasný a harmonický životný plán, ktorý osvetľuje jeho povolanie Božieho dieťaťa. Ak poznáme tento plán a prijmemme ho za svoj, pomôže nám to lepšie sa definovať. Ďalšie kapitoly nám umožnili pochopiť tento proces rastu a znamenia zrelosti, ktoré zahŕňajú pôsobenie Ducha Svätého v našich dušiach. Naša identita sa neustále utvára: už od detstva vieme, kto sme, a vidíme časť svojho

životného plánu, aj keď všetko ešte treba vykonať...

Tento plán sa postupne odhaľuje, viac si uvedomujeme svoju hodnotu a poslanie vo svete; pomenúvame svoje obmedzenia a schopnosti; objavujeme, čo je v druhých dobré a zlé. Spočiatku o našom mene, strave, uvedení do viery či o škole rozhodujú za nás rodičia... V období dospievania sa zvyrazňuje to, čo nás odlišuje, a v ďalších etapách sa rozvinú krídla, ktoré nám umožnia samostatný, nie však osamelý let.

Na sklonku našej pozemskej existencie sa život, ktorý bol zmysluplný, uzatvára plnou identitou. Tým sa končí rukopis našich dejín, ktoré sa snažíme na zemi písať Božou rukou, ktorá vedie naše ťahy, a otvára sa pred nami skutočná história: znovu sa stretávame, „stonásobne viac“¹, so všetkým, čo sme milovali, a so

všetkými, s ktorými sme sa vzájomne milovali.

Mierme do stredu terča

Pokiaľ sa rovnako ako lukostrelec, ktorý vypúšťa šíp, chceme trafiť do čierneho, musíme mieriť vysoko a ďaleko. Musíme mať na zreteli ideály a mieriť k nim. Zrelý človek sa má snažiť pripomínať si ich skôr, ako sa pustí do akejkoľvek práce alebo než spraví rozhodnutie.

Nezamení si potom prostriedky s cieľom. Pretože vie, kým je a kam ide, nenechá sa oklamať zdanlivým šťastím ľahko dosiahnuteľných pôžitkov ani iluzórnych autonómií toho, kto neprijíma iné meradlá ako svoje vlastné. Aby dobre „zamieril“, musí dať na skúsenosť niekoho, kto mu ukáže, ako silno napnúť tetivu, ako držať luk, ako sa sústrediť na to, čo je dôležité. Vonkajší pozorovateľ nám môže povedať, kam naše strely dopadajú, a láskavo a bezpečne nás

poopraviť: vyššie, viac doprava, viac doľava..., pozor na vietor... Práve to sa snažia robiť rodičia, dobrí vychovávatelia a priatelia, kňaz alebo ten, kto nám je v našom kresťanskom živote radcom.

Poslušnosť, s ktorou prijímame odporúčania toho, kto nás miluje, i Božie vnuknutia v srdci, je kľúčom k dobrému dosiahnutiu vytýčeného cieľa. Aby sme sa trafili do čierneho, musíme mieriť na stred terča, no môže sa nám stať, že sa necháme rozptýliť, budeme hľadiť ktovie kam, a nebudeme dbať na znamenia a upozornenia. Nestačí teda plán poznať, treba sa ho snažiť v každom okamihu hľadať, byť vytrvalý a prosiť o pomoc.

Často nedokážeme zmeniť, čo sa s nami deje, ani nedokážeme poopraviť svoj spôsob bytia. Postoj voči týmto obmedzeniam však môže byť veľmi rôzny a do značnej miery

na ňom závisí radosť, ktorú máme a ktorú môžeme dávať druhým. Našu osobnosť určuje spôsob našich reakcií, vystupovania a konania. Každá myšlienka a túžba, slová, gestá, pohľad a úsmev preniká vzduchom, ktorý dýchame. Tento „vzduch“ nás nabáda začínať deň a akúkoľvek aktivitu s pomyslením na koniec. *In omnibu respice finem*, hovorí jedno staré heraldické heslo: vo všetkom maj pohľad upretý na koniec. Pri práci, odpočinku, či už bdieme či spíme, sme stále rovnakí, s jedinečnou identitou, ktorá sa nedá potlačiť a ktorú by nemalo zmysel skrývať: dávať najavo obavy, akí sme, by svedčilo o váhavej identite. Kresťan vníma Boha ako Otca a nestará sa o to, čo od života očakáva, ale skôr o to, čo Boh a život očakávajú od neho.

Ak sa často pýtame, čo od nás Boh chce, a snažíme sa mu páčiť, stávame sa stále viac mužmi a ženami a náš

život je viac koherentný. Vieme totiž nielen to, kto sme, ale tiež ako konať v akejkolvek situácii; naša identita dozrieva čínorodosťou a rastie s našimi osobnými charakteristikami. Sme šťastní, že sme takí, akí sme, a že robíme to, čo robíme. Vzťah s Bohom sa vyznačuje synovstvom a dôverou aj napriek tomu, že mnohému nerozumieme a že máme osobné slabosti. Náš „kresťanský občiansky preukaz“ sa zhoduje s Ježišovým a ako poznávacie znamenie je do neho vtlačený tiež jeho kríž². Ak poznávame Krista, poznávame lepšie samých seba. Ak hľadáme na Krista, trafíme sa s jeho mocnou pomocou do čierneho.

Bezpečné usmernenie v podobe modlitby Otče náš

Ježiš je svojím životom a učením naším vzorom. Od neho prijímame označenie kresťania a dostávame modlitbu Otče náš³, ktorá je

vynikajúcim usmernením pre náš život a charakter. Modlitba Otče náš nám naznačuje, o čo máme prosiť a v akom poradí, a naplňa túžby našej afektivity. Naše prežívanie, čítania, obrazy, ktoré zachytáva naša sietnica, nás povzbudzujú alebo brzdia; je veľa faktorov, ktoré nás vedú vpred alebo nás z cesty zvádzajú. Modlitba nás sprevádza touto komplexnosťou, keď každý deň píšeme novú stránku svojho životného príbehu.

Modlitbu Otče náš sme sa síce modlili už mnohokrát, no žasnúť nad ňou by sme mohli neustále: uznávame, že máme *svojho Otca, ktorý je na nebesiach*, nie však vysoko alebo ďaleko, ale v našej tesnej blízkosti⁴. Nehovoríme o *mojom* Otcovi, ale o *našom*, pretože byť ľuďmi znamená byť vo vzťahu s druhými. Prosíme ho, aby jeho *meno bolo posvätené*: On, ktorý nič nepotrebuje, chce byť poznávaný, adorovaný, túžobne

očakávaný a oslavovaný, lebo jedine takto sa dá nasýtiť hlad ľudstva⁵.

Pokračujeme prosbou, aby *prišlo jeho kráľovstvo*: osobný plán je osvecovaný touto túžbou, ktorá sa stáva skutočnosťou v Kristovi, v jeho milosti, ktorá pôsobí v nás, a vedie nás do večnej slávy. „Kresťanská identita, to krstné objatie, ktoré nám ako maličkým daroval Otec, nás ako márnوترatných synov – a Máriiných obľúbencov – povzbudzuje túžiť po novom objatí milosrdného Otca, ktorý nás čaká v sláve.“⁶

Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi: daj, nech rastieme k tebe, k základu a cieľu našej identity. Z tejto perspektívy potom môžeme vnímať úspech či neúspech, radosti či bolesti.

Uznávame, že sme stvorenia, ktoré potrebujú hmotné dobré, *chlieb náš každodenný*. Na vyššej rovine tento chlieb odkazuje na eucharistiu, samotného Ježiša, ktorý nás vyzýva,

aby sme ho prijímali. Pri svätej omši, po skončení eucharistickej modlitby, sa kňaz obracia na veriacich slovami: *Odvažujeme sa modliť...* a potom spolu s ostatnými prednáša modlitbu, ktorú nás Pán naučil. *Každodenný*: dnes a teraz je chvíľa rozhodnúť sa pre Neho, naladiť struny svojho života a hrať Božiu hudbu, odpúšťať a neprechovávať v sebe zatrpknutosť.

Ako nevnímať naliehavosť slov, ktoré vyšli z jeho úst: *Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom?* V jednej krajine s málo veriacimi, pri výučbe miestneho jazyka pre cudzincov, sa vyučujúca opýtala veriaceho žiaka: „Čo robí Boh?“, a pritom ukazovala v slovníčku na slovo „trestať“. Študent sa cítil byť zatlačený do kúta, pretože aj keď sa mu zdal názor vyučujúcej nespravodlivý, necítil v sebe prílišnú spontánnosť k tomu, aby dokázal podať dostatočné zdôvodnenie. K

údivu žiakov prítomných v triede však dokázal zvoliť správne slová: „Boh odpúšťa“. Prosíme Boha, aby nám dal účasť na vlastnosti, ktorá je mu natoľko vlastná a vďaka ktorej sa mu podobáme.

Nakoniec hovoríme: *Neuved' nás do pokušenia, ale zbav nás zlého*. Túžime po tom, aby nás Boh zahrnul svojou láskou, svojím milosrdenstvom, ktoré nespočíva len v tom, že nám odpúšťa, ale tiež nám ukazuje nebezpečenstvo na ceste. Boh nás spolu so svojou cirkvou upozorňuje, čoho sa máme vyvarovať. Náročný program, ktorý však vedie k dobrému a pokojnému životu, odhaľujú blahoslavenstvá z reči na hore. Naopak hriech nielenže uráža Boha, ale ubližuje tiež nám a pripravuje nás o pokoj, pretože nám rozdeľuje srdce, lebo „nikto nemôže slúžiť dvom pánom“⁷.

Preto je dôvodom k vďačnosti, že sa nám dostáva rada, kam oprieť nohu,

aby sme stúpali hore bezpečne, do čoho vkladáť svoje nádeje, aby sme ich uvideli naplnené. Vďaka modlitbe zapúšťa naša identita hlboké korene a objavujeme, že náš život je neustálym dialógom s Bohom. Ved' „Ak je Boh za nás, kto je proti nám?“⁸

Staviť na jedinú kartu

Zrak sa zdvíha a naše kroky stúpajú k nebu. Vieme, že „Pán od nás žiada všetku lásku, celý život, celé srdce, celý rozum; je treba odpovedať s vedomím, že všetko stavíme na jedinú kartu, totiž na kartu Božej lásky. Pane, milujem ťa, pretože mám chuť ťa milovať“⁹. Kresťanská identita sa utvára odpovedaním na to, čo nám Boh dáva a čo od nás požaduje, nasledovaním vlastného povolania. Každé naše konanie, medziľudské vzťahy, priateľské či pracovné, musia niesť túto pečat': identita vyžaduje súlad s povolaním, ktoré nám Pán adresuje.

Zrelosť je úloha, ktorá nikdy nekončí, a preto formovať sa znamená učiť sa žiť ako ten, kým človek skutočne je. Kto chce vyhrať nejakú hru alebo stávkou, berie do úvahy mnoho faktorov a obvykle príliš neriskuje. V kresťanskom počínaní sa odovzdávame Bohu. Vďaka tomuto cieľu získava význam celý život: láska k Bohu, ktorá nie je možná bez účinnej lásky k druhým, dáva jednotu spôsobu bytia. Keď objavíme jasné poslanie, ktoré nás naplňa, sme vďační tomu, kto nám ho dal poznať, a vkladáme do neho svoju dôveru. Pevne zakorenená identita vedie k tomu, že všetko naraz a navždy stavíme na jedinú kartu. Toto je „riskantná istota kresťana“¹⁰.

Cieľom nášho kresťanského povolania je stotožnenie sa s Kristom. Pokiaľ budeme koherentní, prirodzení a prostí, poznáme ho, pretože on velebí tých, v ktorých „niet lesti“¹¹. „A naopak, všetko

zložité a komplikované, neustále analýzy a rozoberanie vlastnej osoby stavajú múr, často zabraňujúci počuť Pánov hlas.“¹²

Rozvíjať identitu znamená búrať múry, ktoré sa javia ako falošné istoty; odstraňovať bariéry, ktoré nás vzdalujú od druhých a od Boha. V Ježišovi sa spája zem a nebesia; stotožniť sa s ním znamená nájsť pravdu o sebe.

Nadprirodzená identita

Všetko, čo robíme, jedlo, práca, rodinné a spoločenské vzťahy, nesie ľudskú pečať a u najrôznejších rás a kultúr vykazuje značné podobnosti. Jedine ľudská bytosť dokáže premieňať svoje konanie na zmysluplné gestá. Z nej vyžaruje krása tela a jej jazyk, ktoré ochraňuje skromnosťou, znamením identity a priestorom slobody. Len ľudská bytosť premieňa inštinkty do sklonov, pretože pozná cieľ svojich

impulzov a je schopná ich ovládať. Nenecháva sa strhávať slepými silami, ale ovláda ich svojím rozumom a vôľou. Len muža a ženu Boh utvoril na svoj obraz a podobu¹³: urobil ich osobami. Chcel, aby sa im dostávalo výchovy a aby postupne zreli; predovšetkým im túžil dať účasť na svojej intimite, aby na ľudských základoch vybudovali nadprirodzenú identitu.

Táto identita nás neizoluje, ale tvorí sa spolu s druhými a vo vzťahu k druhým. Vede nás k tomu, že zabúdame na seba a hľadáme smerom von. Vnímame to u dieťaťa, ktoré po niekoľkých mesiacoch nezaujíma už len jeho prst, ale rozoznáva tvár matky, usmieva sa; neskôršie zisťuje, že nie je jediným „kráľom“ na svete; prestáva sa všetkého dožadovať a hovoriť *moje, moje...* Dospieva a učí sa, že si nemôže vymôcť všetko; pokiaľ chce, aby mu jeho rodičia kúpili bicykel,

čaká... a možno sa pred svojimi narodeninami tiež lepšie správa. Oceňuje tak hodnotu očakávania, ktoré ho pripravuje na skutočné očakávanie, plné optimizmu, a tým je kresťanská nádej.

Postupne sa vyjavuje rad duchovných charakteristík. Uvedomujeme si, že sloboda neznamena len možnosť voľby, ale tiež zodpovednosť: niečo alebo niekto od nás žiada odpoveď. Utváranie vlastnej osobnosti teda primárne nespočíva v naplňovaní seba samého, ale v stále väčšej otvorenosti voči druhým a posilňovaní všetkého, čím im môžeme byť prínosom. Táto úloha začína v domácnosti, v rodine „v ktorej vládne zdravá dôvera plná náklonnosti a ktorej členovia sa napriek všetkému vždy vracajú k dôvere“¹⁴; kde každý muž a každá žena vie, kým je a čo môže pre druhých urobiť.

Z úžasu nad týmto zvláštnym Božím zámerom vynára sa otázka zmyslu našej existencie: *Kto som?* Naša krehká identita stvorení sa zakladá na plnej identite, ktorú má jedine Boh. Dobre to chápali naši prví bratia a sestry vo viere: „Kresťania majú telo, nežijú však podľa priania tela. Žijú na zemi, bývajú však v nebi“¹⁵.

Wenceslao Vial

1 Mt 19, 29.

2 Porov. pápež František, *Homília vo Svätej Marte*, 26. 11. 2014.

3 Porov. Mt 6, 9-13.

4 Porov. sv. Josemaría, *Cesta*, 267.

5 Porov. Benedikt XVI., *Homília*, 11. 9. 2011.

6 František, apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. 11. 2013), 144.

7 Mt 6, 24.

8 Rim 8, 31.

9 Sv. Josemaría, *Poznámky z rodinného stretnutia*, 30. 11. 1960 (AGP, knižnica, P01, 1969, str. 265).

10 Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, 58.

11 Jn 1, 47.

12 Sv. Josemaría, *Boží priatel'ia*, 90.

13 Porov. Gn 1, 26.

14 František, apoštolská exhortácia *Amoris laetitia*, 19. 3. 2016, 115.

15 *List Diognétovi*, 5 (PG 2, 1174).